

# SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK:**

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyélti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

**BETEGH PÁL**

FELELŐS SZERKESZTŐ:

**DERÉKI ANTAL**

FŐMUNKATÁRS:

**FULEI SZÁNTÓ LAJOS**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kóziatok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Hívatásokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpenztári cseque-számla 10,489. szám.

## Apponyi a politikai helyzetről.

A hét kimagasló politikai eseménye kétségtelenül az a nagyszabású beszéd és nyilatkozat volt, melyet gróf Apponyi Albert, nemzeti kormányunk egyik legerőteljesebb egyénisége, a múlt vasárnap jászberényi választói körében tartott. Évek óta megszoktuk már, hogy a jászberényi beszámolókon, nemcsak hazánkban, de az egész európai közvéleményben sullyal bíró politikai kijelentések hangzanak el és a nemes gróf, a széles látókörű, európai tekintélynek örvendő miniszter, most is beváltotta a hozzá fűzött legvérmesebb reményeket is. Beszédének előljárójában szerényen megemlékezett a saját tárcája keretében elért eredményekről, azután válaszolt a jelen kormány működését a töle megszokott nagyszabású stílusban és meggyőzően ható dialektikájával. Majd áttért az általános politikai helyzetre, melyről így nyilatkozott:

Ámde egy kormány politikája nem áll csupán a programmszerűleg maga elé tűzött programmpontok megvalósításából; témát adnak neki a külső befolyások által előidézett, előre meg nem határozható események is, melyekkel azonban meg kell óvnia a nemzet érdekeit. A kormányzatunk idejébe eső ilyen természeti tények közül egyedül azt akarom említeni, ami legközelebb történt: felsőes Uruunk királyunk uralkodói jogainak kiterjesztését Boszniára és Hercegovinára. A magyar kormány ehhez beleegyezését adta, mert kétségtelen adatokkal bebizonyított előtte, hogy meg kellett tenni ezt a döntő lépést, mely a fennálló hatalmi viszonyokon mit sem változtat, tehát az európai politika konzervatív tényezőit nem érinti, de viszont az általunk bírt hatalmi szféra érintettségét megállapítja; meg kellett pedig ezt tenni olyan mozgalmak és események megelőzése végett, amelyek komoly bonyodalmakra vezethettek volna. Ilyenek remélhetőleg most nem fognak bekövetkezni; azok a hangulatok pedig, amelyek ama tartományok közvetlen szomszédságában kissé zajosan nyilvánulnak meg, fényesen igazolják a történetek szükségszerűségét,

mert elárulják azokat a jogosulatlan aspirációkat, melyek nagyrészt a helyzet formai rendezetlenségéből táplálkoztak, melyeknek semmiesetre sem engedhetünk volna tért, melyekkel szembeállni később talán nagyobb áldozatokkal járt volna. A török birodalom pedig, melynek belső átalakulását és megerősödését a legnagyobb rokonszenvvel kísérjük, ezekből a mozgalmakból is levonhatja azt a tanulságot, hogy ő Boszniában tényleg nem veszített semmit, a novibazári szandzsákban pedig positive nyer. Szilárdan bizunk tehát abban, hogy minden nagyobb bonyodalom ki fog kerülni; minden esetre biztosabb erre a kilátás, mint amilyen lett volna, ha a dolgok fejlődését továbbra is összetett kezekkel néztük volna.

Ami pedig az ügynek jogi oldalát illeti, a magyar kormány föltétlenül ragaszkodik a magyar szent korona jogaihoz ama tartományokra; keresni fogja és meg is fogja találni a jogok érvényesítésének módját; nem mondatott egy szó sem, nem történt és nem fog történni egy intézkedés sem, amely azokat érintené: ilyenhez a magyar kormány beleegyezését soha sem adná. Mindenképen kívánatos lett volna az idevonatkozó kérdések előzetes tisztázása, de elég ezek közül reámutatnom ama viszony megállapításának szükségességére, melyben a tartományok területe és kormányzata a magyar állam területéhez és kormányzatához állanak továbbá a közös megszállás ténye, valamint az 1880. VI. t.-c. 5. szakasza által teremtett tényleges és jogi helyzet kibonyolító nehézségeire, hogy nyilvánvalóvá tegye ennek az előzetes tisztázásnak lehetetlenségét, mikor a mindinkább közeledő bonyodalmakkal szemben gyorsan és elszántan kellett cselekedni. E cselekvés szükségességét átérzi az ország. Büszkén mondhatom, hogy a magyar közvélemény ezen esemény megítélésében újabb bizonyítékát adja annak a biztos politikai érzéknek mely nemzetünket jellemzi.

És most végül még néhány szót a választási reformról. Napok, legfőlegb hetek választanak el a javaslat benyújtásától; alapelvei nagyrészt ismeretesek — de még kevésbé ismeretes

az az adathalmaz, melyre t. barátomnak, a belügyminiszternek politikai lelküseretessége nagy reformot reá építi és a melyből az ő államférfiui gondolkozása a következőket kényszerítő logikai erővel levonja. A jogok kiterjesztésében tovább megyünk mint az eddigi tervezők mentek de a sötétbe nem ugrunk; hanem az egyéni jog mellett biztosítani kívánjuk az összesség azon jogát, hogy észszerűen kormányoztassék és a nemzet azon jogát, hogy megmaradjon magyar nemzetnek, annak a magyar nemzetnek, amely 1000 év óta fennáll, melynek fennállása a nyugati civilizáció nagy érdeke ma épp úgy, amint a múltban volt és a melyet a demokratikus alap folytonos kiszélesítése által nem megbontani, nem megfőrtni, nem kalandorpolitikának kiszolgáltatni, hanem megerősíteni, meggyarapítani a biztos haladás és a teljes érvényesülés útjain előbbre vinni akarunk.

Ha az előbbi rendszer már elkövette azt a rettenetes mulasztást, az ellenzék folytonos sürgetései dacára, hogy harminc évi uralma alatt mit sem tett a politikai jogok kiterjesztésére, ha ezzel a dolgok természetes fejlődését megakasztotta és az országot ezen a téren a fokozatos fejlődés jótéteményétől megfosztotta, most pedig egy rögtönzés szükségére elé állította: úgy nekünk kötelességünk, amennyire csak lehet, a zökkenést tompítani és a folytonosság gondolatát a radikális reformba belevinni.

A nemzet képviselői meg fogják bírálni, hogy vajjon eltaláltuk-e a célok megvalósításának módját; egyelőre biztat minket az ellenünk szövetező erők természete. Bizonyára lehetnek és lesznek tiszteletreméltó ellenvélemények, amelyek elvi meggyőződés, tiszta hazafias érzés sugall. De a lármas ellenakciót vezetik, az u. n. ellenkoalíciót képezik: A nemzetközi szocialisták, kik a terror eszközeivel próbálkoznak, nemzetiségi politikusok, kiknek ideálja az egységes magyar állam szétbontása és külső segítségképen azok az osztrák tényezők, melyek magatartását Magyarországgal szemben megfoghatlan elfogultság vezeti, vagy pedig az az örület sugallja, hogy egy demoralizált Magyarországot romjain a Gross Öster-

reich ábrándjának megvalósítását kíséreljék meg.

Ezek az elemek a magyar választási reformhoz való illetéktelen beavatkozásaikban tulajdon elveik cinikus megtagadásával a legszélsebb radikálisizmus érvényesülését követelik, nyilvánvalólag, mert attól Magyarország vesztét remélik. Szerencsére ez a gyönyörűséges külső szövetségese a belföldi ellenkoalíciónak nem tényező sorunk alakulásában; ilyen erők szövetezése vagy találkozása csak arra alkalmas, hogy megnyissa minden igaz magyar embernek szemét, azokat is, akiknek netán egyes részleteket illetőleg eltérő a véleménye.

Bizalommal nézek tehát e nagy kérdés megoldása és egyáltalán a magyar nemzet jövője elé, nem elbizakodással, de olyan bizalommal, melynél szilárdabbat hosszú politikai pályán egyetlen pillanatában sem éreztem. Látom a minden oldalról feltornyosuló nehézségeket, hisz ezekbe a kormányon mélyebb bepillantást nyerhetni, mint az ellenzéken, látom a nemzet külső és belső ellenségeinek fenyegető sorakozását, lázas tevékenységét. Ámde mit jelent ez?

Jelenti a pillanat döntő fontosságát; jelenti a közeledést a nemzeti megerősödés politikájának végleges diadalához, melyet megelőzendők az összes ellenséges tényezők egy kétségbeesett végső erőfeszítésre szöveteznek. Nem kicsinylem a küzdelmeket, melyek ránk még várnak: egy csata nem fogja azokat eldönteni. De céljaiban öntudatosabbnak, eszközeiben egyértelműbbnek, helyzetének gyenge és erős oldalai iránt tájékozottabbnak, szervezetében erősebbnek, erejében megmondottabbnak látom ma a magyar nemzetet, mint valamikor előbb volt. Ezt tagadni csak akkor lehet, ha szemünk megakad a pártok körében mulhatatlanul előforduló apróbb surlódásokon és nem látja az akció nyugodt folytonosságának azon nagy körvonalait, melyek ama napi hullámszásokból eredményképp ki-domborodnak és az utolsó évek politikájának egységes jellegét megállapítják.

És merem állítani azt is, hogy a lefolyt két év nem volt meddő abban az irányban sem, hogy mind bensőbbé váljon az összhang király és nemzet közt és

hogy e kölcsönös bizalom szellemében megtaláljuk ama kérdések igazságos, a nemzeti szükségeket és a dinasztia érdekeit együttesen kielégítő megoldását, amelyek állandó nyugtalanságot — az utóbbi időben pedig válságos helyzeteket idéztek elő. Vajjon ennek a fejlődésnek, ha valóban bekövetkezik, ki állhatná jó lelkiismerettel útját, akár mint e hazánk hű fia, melynek számára az megnyitná a békés alkotó munka termékeny korszakát, akár mint az uralkodóház híve, melynek hatalmi állása eredményeiben ki nem számítható, újabb biztosítékot nyerne?

Nincs tehát semmi jogosultsága a halvány pesszimizmusnak, az önmagát győtrő töprengésnek. Kitaró lelkesedéssel és hidegvérrel, önbizalommal és fontolással, szilárdsággal és okossággal, az alkotmány és a nemzeti ügy védelmében szövetkezett erők összetartásával okvetlen győzedelmeskedünk minden akadályon, mely erőteljes nemzeti fejlődésünknek, nemzeti céljaink elérésének útjában áll.

Hogy minő lesz ennek az összetartásnak alakja a jövőben, erről időelőttinek tartom a nyilatkozást; lesz olyan, amilyent a helyzet követel és amilyen az elvhűség feláldozása nélkül lehetségesnek mutatkozik. Mi függetlenségi bölcs vezérünket Kossuth Ferencet híven követve, elveinkhez híven ragaszkodva mindenkor megfogjuk találni a helyes utat, hogy ama nagy felelősség követelményeit teljesítsük, melyet a nemzet bizalmával együtt ránk ruházott.

## Védekezünk!

Irtá: Gerlóczy Zsigmond egyetemi tanár.

A legnagyobb elővigyázat, a legszorgosabb védelmi intézkedések dacára is tartanunk kell attól, hogy a kolerát országunkba is behurcolják és ezért helyénvalónak, időszerűnek látjuk, hogy közönségünk figyelmét a fenyegető veszedelemre felhívjuk. Tesszük ezt azért, mert a hatósági védelmi intézkedések sikere jórészen attól függ, hogy a nagyközönség mennyiben érti meg azok szükségességét és mennyiben támogatja a hatóságot védekező intézkedéseiben. Felvilágosított, kellően kioktatott közönség igazi segítőtársa a hatóságnak a védekezésben, míg a tudatlan tömeg nemtörődéssel, sőt mi több, ellentállással végtelenül megnehezíti a hatóság fáradságos munkáját.

A védekezés érdekében való szolgálatot vélnünk teljesíteni akkor, amikor ez aggodalmak közepette elmondunk egyet-mást a koleráról és az ellene való védekezésről.

Az ázsiai kolera, őshazáját, Indiát kivéve, a hol állandóan otthonos, mindenütt csak mint behurcolt, kisebb nagyobb járványokat okozó betegség ismeretes.

A kolera bacillust Koch Róbert hírneves német tudós fedezte fel 1884-ben, ő utána tudjuk, hogy a kolerának egyedüli előidézője az a vessző alakú apró bacillus, mely a

beteg ember gyomrában és beleiben nagy mennyiségben elszaporodik s innét jut a talajba, vízbe, ruha és ágyneműekre, élelmiszerekre és más tárgyra és ezek útján avagy közvetlenül is az emberre.

Kétségtelen, hogy a kolera, egyes fertőzés útján átragadhat az emberre, de másrészt az is bizonyos, hogy járványossá csak akkor válik, ha arra a helybeli és időbeli viszonyok alkalmasak. Így tudományos kutatások kiderítették, hogy lapos, mélyen fekvő, víz és levegő számára átjárható, szennyes talaj kiválóan alkalmas a kolera csírák fejlődésére míg sziklás talajban, emelkedett, dombos fekvésű helyeken, nem szennyezett talajban nem szaporodik el és ilyen helyeken nem támadnak kolerajárványok. Nagy befolyást tulajdonítanak a kolerajárványok keletkezésében a talajvíz ingadozásának is, így nevezetesen annak, hogy a talajvíz süllyedése különösen kedvez a kolera bacillusok elszaporodásának.

A legtöbb kolerajárvány a nyári hónapokra esik, ellenben a téli hidegebb időjárás nem alkalmas nagyobb kolerajárványok kifejlődésére. Gyermekek ritkábban betegszenek meg kolerában, mint felnőttek, ellenben öregebb egyének jóval fogékonyabbak rá.

A megbetegedésre kolerajárvány alkalmával különösen hajlamosak szennyezett talaju városrészekben és falvakban, szennyezett udvaru házakban élő tisztátalan emberek, valamint olyanok, kik evésben ivásban, mulatozásokban mértéktelenek, kik tisztátalan, rozsvíz ivóvizet isznak, romlott élelmiszert esznek.

Akik a tisztaságra minden tekintetben nagy gondot fordítanak, akik tiszta talajon épült házakban laknak és akiknek jó élelmiszereik és kifogástalan ivóvizük van s akik egészséget minden tekintetben gondozzák, azok a kolerajárvány alkalmával alig forognak veszedelemben.

A kolerajárványokban szerzett tapasztalatok világosan bizonyítják, hogy az a néposztály van leginkább kitéve a megbetegedés veszélyének, a mely az előbb említett rozsvíz egészségügyi viszonyok között él.

A kolera jelei meglehetősen gyorsan fejlődnek ki, sőt igen gyakran minden előzetesebb rosszullet nélkül gyors egymásutánban következő hányással veszi kezdetét. Máskor egy-két napi hágyadtság, szédülés, étvágytalanság, általános rosszullet jelzi a kolerát. A fertőzés pillanatától a betegség legelső tüneteinek megjelenéséig terjedő lappangási időszak nagyon rövid, rendszeren 2—3 nap.

A megbetegedés súlyossága tekintetében különböző fokozatokat lehet megkülönböztetni. Némelykor erősebb görcsön, émelygésen kívül komolyabb tünete nincs s a beteg pár nap alatt meggyógyul. Súlyos esetekben a beteg teljesen kimerül, szemei beesnek, bőre ráncos lesz, tagjai hidegek és megkékülnek. Irtózatok kinokat szenved egész testében, de főképen lábikráiban fájdalmas görcsei vannak; majd melle is elszorul és küzködve kapkod levegő után; elhaló, csengés nélküli hangon jajgat és nyögi el rettenetes szenvedéseit.

A kolera kétségtelenül egyike a legveszedelmesebb fertőző betegségeknek. Általában a kolerásoknak

több mint fele meghal. A legutolsó 1892—93-iki budapesti kolerajárvány alkalmával a betegek 58 százaléka halt meg. Értendő tehát, hogy a kolera ellen fokozottabb óvintézkedések szükségesek.

Az óvintézkedések elseje mindenestre a kolerás betegnek legszigorubb elkülönítése.

Tekintettel a betegség borzalmaságára és arra, hogy lakásokban a beteg szennyes ruhaneműinek dezinficiálása nem lehet oly megbízható mint arra berendezett kórházakban, legjobb, ha a kolerás beteget kórházba szállítják, még abban az esetben is, ha egyébként lakásában el lehetne különíteni is. Hát még akkor, amikor a lakásban többen vannak. A legnagyobb veszedelem a szegényeket fenyegeti, akik, ha közülük valamelyik megbetegszik, rendszerint nem hívnak azonnal orvost. Egy-két óra lefolyása alatt pedig a kolerás beteg folytonos hányásával szerteszéjjel szórja a bacillusok tömérdek millióit, melyek aztán sokféle utamon beléjűtnak a környezetében levők szervezetébe, illetőleg azok beszennyezett keze, cipője, ruhája és minden egyéb a lakásban levő holmija közvetítésével a lakáson kívül másokra is. Növeli a veszedelmet még az, hogy az ilyen lakásból kihordott szemét, vagy kiöntött szennyes víz a talaj felszínére jutva, nagy kiterjedésben szennyezheti a talajt, amelyen a kolerabacillusok hihetetlen gyorsasággal és mennyiségben elszaporodván, egész városrészek lakosságát megfertőzhetik. Ilyenkor aztán már nem csupán a beteg közvetlenül terjeszti a bajt, hanem terjeszti minden, ami az ő hányadéka a legparányibb mértékben is beszennyezett, belekerül a kolerabacillus az utca porába, az ivóvízbe, az élelmiszerekbe és minden tárgyra, amivel érintkezésbe jöhetünk.

Különösen nagy a veszedelem akkor, amikor a kolerabacillus olyan időben kerül a talajba, amely idő az ő továbbszaporodására kedvező, amikor még az időjárás eléggé meleg. Ősz elején, de sőt ősz utóján is a nap sugarai eléggé képesek átmelegíteni a talaj felső rétegeit, amelyek ha eléggé nyirkosak és szennyezettek, egészen kedvező feltételekkel rendelkeznek arra, hogy a kolerabacillusok bennük ne csak megmaradjanak, de sőt el is szaporodjanak. Értendő tehát, hogy melegebb időjárás alkalmával jelentékenyen nagyobb a veszedelem, mert nagy kiterjedésben szennyeződhetik a talaj, míg a téli hideg a talaj szennyes anyagainak rothadására és nevezetesen a kolerabacillusok szaporodására nem kedvező.

A védekezésnek a beteg szigorú elkülönítése után kétségen kívül leghatásosabb módját abban fogjuk megtalálni, hogy magát a betegség okozóját, a kolerabacillust pusztítsuk el. Az az eljárás amely ehhez vezet, a fertőtlenítés, a dezinficiálás.

A hatóságok ilyenkor már jó előre figyelmeztetnek arra, hogy a tisztaságra nagy gondot fordítsunk. Tiszta legyen lakásunk, ruházatunk, testünk. Gondosan fertőtleníteni kell a kolerás beteg lakását. Ezt a munkát nálunk a központi fertőtlenítő intézet begyakorolt embereivel szakszerűen végzi. De fertőtleníteni kell fehérneműit, ágyneműit, ruháját, butorait

és mindent, amivel érintkezésbe jött. Egyébként a lakás alapos szellőzése a bőséges levegő, valamint a nap-sugár, mint minden fertőző betegség ellen, úgy a kolera ellen is legbiztosabb segítője az embernek.

Amíg a kolerás beteg szigorú elkülönítése, valamint lakásának, butorainak, ruhaneműinek fertőtlenítése a hatósági, hogy úgy mondjam hivatalos védekezésnek leginkább kiemelendő része, amelylyel a beteg környezetének csak annyiban van gondja, hogy azokat szorgalmazza és a hatóságot ebbeli munkájában támogassa, addig minden egyes ember magamagát külön is kell, hogy védelmezze. Ha valami ellen, úgy különösen kolera ellen igen hatásos az egyéni védekezés.

Amikor a kolera veszedelme fenyeget, a hatóságok nyilvános intő felhívása jóformán csupa olyan tanácsal van tele, ami az egyes ember magatartására vonatkozik. Vörösfonalként húzódik végig ezekben a tanácsokban a tisztaság nagy jelentősége.

A tisztaság mindenkoron és minden körülmények között a legbiztosabb védelmet nyújt mindenféle fertőzés ellen, de talán egyik fertőző betegség ellen sem védelmez annyira, mint éppen a kolera ellen.

## LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, október 24.

Aerenthal báró külügyminiszter Wekerle miniszterelnök kíséretében csütörtökön este meglátogatta a függetlenségi pártkört, hol Kossuth Ferenc és az alelnökök fogadták a pártnak számos tagja jelenlétében. A külügyminiszter másfél óráig időzött a körben. Politikáról nem esett szó. A külügyminiszter szívélyes, fesz-telen társalgása kedvező benyomást tett a jelenvoltagekra.

Szerbia zavaros állapotába szomorúan világít be az a kínos botrány, amely legközelebb történt a királyi tanácsban. György herceg a miniszterek jelenlétében rárohant édesapjára és ha vissza nem tartják, felemelt karjával megütötte volna édesapját. Az összeszólalkozásra az adott okot, hogy Péter király a miniszterek és katonatisztek jelenlétében erőlyesen megróttá György herceget, figyelmeztetvén őt, hogy Szerbiát romlásba döntheti esztelen és meggondolatlan agitációjával. György trónörökös, akinek heves természete köztudomású, elragadtatta magát s dühében atyjára rohant. Ugy látszott mintha öklével a király arcába akart volna csapni. Talán meg is tette volna, ha a tiszték meg nem ragadják karját és a vége a dolognak az lett, hogy a trónörökös a szó szoros értelmében kidobták a tanácskozó teremből. A király aztán még együtt maradt a miniszterekkel, a trónörökös pedig elment több fiatal tiszt és a diákság gyűlésére, ahol gyújtó beszédet mondott s kikelt atyja ellen. Kijelentette, hogy nem fogja tűrni, hogy a király a nemzeti mozgalmat, amely Bosznia-Hercegovinának az osztrák járom alól való felszabadítására irányul, megakadályozza. A történetek után szeltében beszéltek, hogy a nacionalista pár-

belvi és művészi kivitelben legnagyobb választékban  
Kossuth utca  
31. szám alatt.  
Szer és zeneműkereskedésében Székelyudvarhelyt,

Művészi kivitelben legnagyobb választékban

amely csupa fiatal elemből és néhány politikusból áll, mindenáron megakarja fosztani trónjától Péter királyt, hogy György herceget kiáltssa ki királynak.

Hiteles forrásból jelentik, hogy a porta ma este hivatalosan visszautasította a direkt tárgyalásokat Ausztria — Magyarországgal. Hogy mennyire játszott közre ebben a visszautasításban az osztrák-magyar monarchiának vonakodása attól, hogy átvegye a bosznia-hercegovinai török államadósságot és mennyiben nyomott a latban Anglia befolyása, azt e pillanatban még nem lehet tudni. Angolország tegnap hivatalosan érve nyitotta befolyását, amennyiben az angol nagykövét kijelentette kormányának nevében, hogy a közvetlen tárgyalások Ausztria-Magyarországgal nem kedvére valók. Tegnapelőtt még úgy állott a dolog, hogy a porta és Ausztria-Magyarország között kész a megegyezés és már csak a megállapodások végleges megszövegezéséről volt szó. Most hogy Törökország vonakodik ezeket a tárgyalásokat befejezni, egyidejűleg közölte illetékes helyen, hogy elfogadja a nemzetközi konferencia tervét.

### Latkóczy Imre.

Latkóczy Imre panamázott,  
— És rátámadtak szörnyű mód:  
„Hogy ilyen olyan szedte-vette  
Hitvány züllött erkölcsű vót...  
Valóságos titkos tanácsos,  
Kegyelmes urak cimborája, —  
És ime -- oh jaj! -- most pattant ki  
Hogy ő kelmének nincs „morálja.“

Nagy erkölcsök szent őrizői  
Erényekben dús honatyák,  
Okuljatok Latkóczy Imrén  
Kire oly fennen zúg a vád.  
Ügyetlen volt az istenadta  
Bár klasszikus fia korának...

— Ki tudja rosszabb volt-e vagy  
Mint a kik rá követ dobálnak!  
Király Péter.

### KÜLÖNFÉLEK.

— **Rp. Keserű labdacok** a Bömbölde részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Cudar idő, komisz idő!  
Nem is vártuk, mégis eljő;  
Eső, szél, sőt havazás is,  
Mégváltozott az idő is.

Mi az idővel változunk  
Semmi jót meg nem szavazunk,  
Maradjon minden — a hogy volt,  
Ósapánknak így is jó volt.

Szük az utca? ördög bánja;  
A kinek szük, az ne járja,  
A ki nem fér el majd benne,  
Helyét a korcsmában lelje.

A korcsmáros csak hallgatja,  
Szavazatját szintugy adja:  
Minek a sok új épület,  
Ujabb utca, újabb telek?  
Hogyha több lesz majd az utca,  
Lesz benne majd sok új korcsma  
S a hasznát ismét más látja...

Dr Veritás.

— **A képviselőház munkarendje.**  
Andrássy Gyula gróf, a ki e hó 21-én másfél órai külön kihallgatáson jelent meg a királynál, mint biztos forrásból értesülünk, föltétlenül beváltja adott szavát és az őszi ülésnek első érdemleges ülésén, körülbelül november elején, betérjeszti korszakalkotó választási reformjavaslatát a házban, hosszabb beszéd ki-

séretében, melyben javasolni fogja egy külön bizottság kiküldését, mely hivatalba lenne, hogy a nagyszabású törvényt előkészítse a parlamenti tárgyalásra. Miközben ez a bizottság tanácskozik, azalatt a képviselőház tárgyalni fogja Bosznia és Hercegovina annexiójáról előterjesztendő törvényjavaslatot, továbbá a kormány indemnitását és esetleg a kivándorlásról alkotott javaslatot is.

— **Egy budapesti lap** a héten világgá bocsátott egy hirt, hogy új paktum készül a király és a kormány között, a melynek értelmében a választói reform előzetes szentesítéséért a koalíciónak fel kell emelni az ujonclétszámot. Kormánykörökből az egész hirt megcáfolják és kijelentik, hogy elejétől végig közönséges, önkényes kohalmány.

— **Személyi hír.** Mathiász József, pénzügyi tanácsos, a fogyasztási adó csoport főnöke, miniszteri biztos e hó 19-én városunkba érkezett és e naptól kezdődőleg a helybeli m. kir. adóhivatal számvevőségénél hivatalvizsgálatot tartott. A vizsgálatot tegnap, szombaton fejezte be és a tapasztaltak felett teljes meglepedéséig fejezte ki.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap, október 25-én Nagymás, Ósinka, Sósmező; 26-án Buza, Erked, Hadad, Magyarigen, Szászcsóra; 27-én Homoródoklánd, Szentlászló; 28-án Erdőszentgyörgy, Jakabfalva, Kézdivásárhely, Monora; 29-ikén Papolez; 30-án Borgoprund, Déva, Kékes; 31-ikén Egerbég, (Nagy-Küküllőm). Gyergyóalfalu, Mezőbánd, Óradna, Szászvárad; november 1-én Daróc, (Udvarhelym.) Oláhszentgyörgy; 2-án Kolozsvár, Márpod, Mártonhegy, Székelyköszvényes.

— **A hazai ipar pártolása.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamarákhoz a következő leiratot küldötte: Rövid uton arról a sajnálatos körülményről értesültem, hogy hazai kefégyárosaink a sörte-szükségleteiket nem hazai termelés útján hanem a külföldről, főleg Németországból fedezik, holott hazai sörtekereskedőink évi termelésüknek 95 százalékát külföldre kénytelenek kivinni, sőt előfordult olyan eset is, hogy egyik kefégyárosunk Németországból oly sörteket hozatott, amelyet hazai cég exportált oda. Fölkérem a t. kamarát, hogy a fentieket az illetékes gyárosok és kisiparosok tudomására hozni sziveskedjék, mert súlyt helyezek arra, hogy virágzó kefégyártásunk a lehetőséghez képest hazai nyers anyagot dolgozzon fel.

— **A megyék és városok adósságai.** A megyék és városok adósságairól, melyeket legtöbbször nem könnyelműségből csinál, sokat lehetne csevegni. Mivel azonban az erről való csevegéssel még soha sem sikerült segíteni a bajokon, Pest vármegye törvényhatósága a csevegés helyett egy más, sokkal célszerűbb gondolat kerestülvitelén fáradozik. A terv az, hogy az összes városok és megyék bevonásával olyan bankot szándékozik létesíteni, amely a városok és megyék összes adósságait konvertálná és a hónnan a megyék és városok pénzzükségleteiket fedeznék. A megye törvényhatósága az ország összes megyéihez és városaihoz átiratot intézett, a terv megbeszélése és pártolása végett. Részünkről a tervet nagyon egészségesnek találjuk és megérdemli,

hogy az egyes törvényhatóságok komolyan és behatóan foglalkozzanak vele. Mindenik törvényhatóság legjobban ismeri a maga dolgát, baját, de egyetlenegy sincs, amelyeknek több-kevesebb adóssága ne volna s amelyiktől szép szerével meg nem akarna szabadulni.

— **Uj gazdasági szakértők.** A földmívelésügyi miniszter Udvarhelyvármegye területére, birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőkké Daniel Lajos nagybirtokos, vargyasi lakost, Ferenczy Gyula nyugalmazott árvaszéki elnököt és Szabó István, udvarhelyi lakost jelölte ki.

— **Bibliai történetek** cím alatt most jelent meg Tarcsafalvy Albert kolozsvári igazgató-tanító, lapunk jeles munkatársának tankönyve a népiskolák III—IV. osztálya számára, ötödik teljesen átdolgozott kiadásban. E kitűnő tankönyvet az unitáriusok egyh. képv. tanácsa pályadíjjal jutalmazta, a mit méltán meg is érdemelt, mert mély vallásos tartalmával, a tárgy poetikus feldolgozásával, nemes erkölcsi tendenciájával hivatva van az ifjúságot hitében és erkölcsi cseiben megnemesíteni, a jóra és szépre oktatni. Megrendelhető Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyen. Ára kötve 80 fillér.

— **A helybeli Öltáregyesület** által rendezendő kiállítás fedezésére Kedves Istvánné és Peter Lajosné gyűjtőívén következők adakoztak: Peter Józsefné 2, Papp Lajosné 5, Szentek Márton 4, Schnapek Józsefné 1, Ágotha Albertné 2, Jakab Gyuláné 1, Tamás Balászné 4, Sterba Ödönné 1, Gáspár Balázs 1, Sükösd Miklósné 2, Kovács Istvánné 1, Schuller Jánosné 2, Betegh Pálné 1, N. N. 40 f, Benedek Gézáné 1, Szeles Pálné 2, dr Urbányi Istvánné 2, özv. Pálffy Ferenczné 8 K, Albert Péter 40 f, Tassaly Lajos 4, Szébeny Balászné 1, Tóth Mártonné 1 K, Novák Jánosné, Kallai Móziné 40—40 f, Kallai Sándorné 1, Révfy Zoltánné 1, Sándor Imre 1, Tallyán Antalné 2, Gáspár Miklósné 1, dr Macskássy Ignácné 2, Daróczy Józsefné 2, Loffy Lajosné 1, Kovács Jenőné 2 K, Karda Dénes 50, Orbán Balászné 40 f, Heitz Vilmosné 1, Ferenczy Ferencné 2, Zakariás Póli 1 K, Filz Rezsőné 50 f, Rudnyák Péterné 1, Keresztes Sándorné 4, Daróczy Ninuka kézimunka, Szöllőssy Mari 1. özv. Papp Z. Istvánné 1, Pásztor Istvánné 3, Schuller Mihályné 2, Topai Döméné 1 K, Papp Jenő 10 f, Daróczy testvérek oltárterítő, Papp Lajoska 10 f, Tallyán Józsefné 3 K, Papp Erzsébet 10, Seidel Zsuzsa 50, Papp Margit 10, Papp Andorka 10 f, Ágotha Ferenc 1 K, Orbán Antalné 1 K, N. N. 20 f, Jakabfy Lajos 1, özv. Gál Jánosné 2, Kun Béla 1, Koronkai Ferencné 60, Báncsné 80 f, Szébeny Antalné 2 K, Baczó Lászlóné 50 f, Barkóczy Albertné 1, Györfly Titusz 1 K, Pásztor Józsefné 20 f, özv. Jancsó Antalné 2, özv. Molnár Endréné 1, Csé Endréné 2, özv. Török Pálné 2, Gáspár József 1 K, Jaklis Györgyné 40 f, Kandó Mózesné 2 K, Czikmántori Albert 80, Fénya András 50, Fénya Andrásné 50 f, Frank Nándorné 2, Orbán Józsefné 2 Fernengel Gyuláné 2 K, összesen 113 korona 50 fillér.

— **Czáját megverték.** A tavasz elején itt működött szerény cirkusznak, mely a baromvársártéren ütötte fel sátorát legvonzóbb érdekessége a díjbirkózás volt; közönségünk rokonszenve akkor az ügyes Czája Bertalan díjbirkózó mellett nyilvánult meg, akit úgy ünnepeltek, mint valami hires primadonnát. Most arról értesítenek bennünket, hogy Czája Bukarestben az ott működő Sidoli cirkuszban egy Padubni nevű oroszral birkózott és a mikor Czája meg nem engedett fogásokat használt, a közönség megbotránkozásának hangosan adott kifejezést. A hatalmas erejű orosz legyőzte Czáját, aki aztán dü-

heben nekiesett az orosznak és öklével ütlegelni kezdte, mire az egész közönség a porondra rohant és öklével, bottal ütötte verte Czáját. Végre a rendőröknek sikerült a nyugalmat helyreállítani, de Czájának betiltották a további birkózást.

— **Zilogházi árverés.** A meg nem ujitott zálogtárgyakat folyó évi novemler hó 5-én d. u. 2 óratól kezdődőleg a helybeli zálogkölcsön intézetben nyilvános árverés útján eladják.

— **A segesvári karácsonyi kiállítás.** melyről lapunk egyik közeli számban már megemlékeztünk arányaiiban elég nagyszabásúnak ígérkezik. Ma vettük báró Kemény Béláné urnőtől az értesítést, hogy újabban a következő díjakat tüzték ki összesen 267 korona értékben és pedig: Házi ipar I. díj 50 K II. díj 30 K, III, IV és V. díj 25 K. Kézműipar I. díj 50 K, II. díj 30 K, III. díj 25 korona. Ezenkívül elismerő oklevelek is osztatnak. Lám ez a lelkes urinő felismerve magasztos hivatását, a kismerek érdekében is kifejté áldásos működését, és öröklött szép arisztokratikus neve ellenére sem tartja magához méltatlannak tevékenységét a legalsóbb társadalmi rétegekre is kiterjeszteni. Ilyen kellene nálunk, bárcsak egy is, a ki példájával utat és irányt mutatna, miként lehetne és kellene ezt a mi beteg társadalmunkat halottaiból felébreszteni és érdeklődését a közügyek iránt felkelteni és folyton ébrentartani.

### Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsió használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

### A Scott-féle Emulsió

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT féle eljárás kiváló szerre teszik, sőt táperjeje is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszertárban

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságtudó intézete.



## FOGORVOS PERL JÓZSEF

American dentist

Székelyudvarhelyen tartózkodik.

Lakása: Budapest Szálloda 2. sz.

Rendel. délelőtt 9—12 óráig és  
délután 2—5 óráig. —

**Csemegeszőlő,** csakis elsőrendű, nemas fajok, — postakosaránként 2-80 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemegé alma és körte postakosaránként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dínyre 100 kg. 10 K, turkesztán és anánász 32 K, postakosaránként 2-40 K. — Paradicsom, lili- helő zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít. **Szabó 176. gyümölcskivi- tele Csongrád.**

10814—1908 tkvi sz.

### Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter ur 1906 évi július hó 6 án 14114—1906 szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó *Székelyfancsal* község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38 t. c. és az 1891. évi 16 t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottassék.

E célból a helyszíneljárás *Székelyfancsal községben 1908. évi november hó 18-ik napján* fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, kik a telekkönyvi bejegyzésekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okiratsikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. évi 29. t. c. 15—18. § ai és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, vagy oda-hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött bizottság előtt szóval ismerje el, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben ez uton jogait nem értesíthetik és a belyeg és illeték elengedési kedvezménytől elesnek.

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a belyeg mentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1908. évi október hó 14-én.

Gyarmathy Ferencz,  
kir. tszéki bíró.

Szám: 4001—1908. k. i.

### Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoróli járásához tartozó kányádi körjegyzői állásra, mely alá Kányád, Petek, Jásfalva községek tartoznak, pályázatot hirdetek, s felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, — hogy az 1900. évi I. t. c. 6 §., illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám *folyó évi november hó 15-ig d. u. 4 óráig* feltétlenül nyujtsak be mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

J a v a d a l m a z á s:

1. Fizetés 1600 korona.
  2. Természetbeni lakás.
  3. Irodai átalány 82 korona.
  4. Fuvarátalány Kányád és Jásfalva részéről 60 korona.
- Petek esetéről-esetre a körön kívüli utazást uti napló szerint megfelelő arányban fizeti.

Okland, 1908. október 10 én.

Szabady, főszolgabíró.

### Eladó ház.

Az Árpád-utca 60. szám alatt levő ház eladó. Értekezni lehet az 58. szám alatt.

Szám: 5820—1908. tkvi.

### Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykeresztúri kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Albina nagyszabonyi takaré- és hitelintézet végrehajthatónak Bartalis Lajos végrehajtást szenvedő elleni 511 K 20 f tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykeresztúri kir. járásbíró) területen levő kadácsi 3. sz. tkvben

A	†	1	rdsz.	76	h.	317	□	öl	kertre	36	korona
2	"	177	"	178	"	439	"	faházra)		332	"
3	"	284	"	333	"	68	"	kert )		21	"
4	"	337	"	337	"	518	"	szántóra		24	"
5	"	376	"	377	"	480	"	)		80	"
6	"	466	"	466	"	537	"	)		32	"
7	"	486	"	487	"	879	"	)		37	"
8	"	487	"	488	"	1046	"	)		16	"
9	"	549	"	488	"	102	"	kaszáló )		16	"
10	"	638	"	549	"	102	"	)		18	"
12	"	728	"	638	"	667	"	szántóra		18	"
13	"	729	"	728	"	877	"	kaszálóra		12	"
13	"	795	"	729	"	550	"	)		8	"
14	"	796	"	795	"	369	"	legelőre)		9	"
14	"	1321	"	796	"	231	"	szakadás)		16	"
15	"	1479	"	1321	"	370	"	kaszáló )		4	"
16	"	1593	"	1479	"	1132	"	erdőre		4	"
17	"	1690	"	1593	"	475	"	)		4	"
18	"	1719	"	1690	"	912	"	)		4	"
19	"	1757	"	1719	"	817	"	)		4	"
20	"	1758	"	1757	"	779	"	)		4	"
20	"	1776	"	1758	"	400	"	kaszálóra)		14	"
21	"	1795	"	1776	"	400	"	)		6	"
22	"	1809	"	1795	"	502	"	szántóra		21	"
22	"	1825	"	1809	"	457	"	)		37	"
23	"	1860	"	1825	"	406	"	)		37	"
24	"	1861	"	1860	"	896	"	)		58	"
24	"	1987	"	1861	"	798	"	kaszáló)		13	"
25	"	2087	"	1987	"	64	"	árok )		15	"
28	"	2291	"	2087	"	533	"	szántó		33	"
30	"	2333	"	2291	"	186	"	kaszáló		5	"
31	"	2438	"	2333	"	678	"	szántó		30	"
32	"	2439	"	2438	"	417	"	)		98	"
33	"	2448	"	2439	"	262	"	kaszálóra )		33	"
33	"	2728	"	2448	"	172	"	vizrontás )		12	"
34	"	2761	"	2728	"	859	"	kaszálóra		7	"
35	"	2771	"	2761	"	803	"	szántóra		23	"
36	"	551—1	"	2771	"	164	"	)		18	"
37	"	1826—2	"	551—1	"	550	"	)		18	"
38	"	1826—1	"	1826—2	"	436	"	)		18	"
38	"	1826—1	"	1826—1	"	437	"	)			"

Összesen 1110 K ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1908. évi november 9. napján** délelőtt 9 órakor Kadács község házában megtartandó nyilvános árveresen a megállapított kikiáltási áron alul is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok beszárának 10 százalékát, vagy az 1881. LX. t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. § a értelmében a banatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéseről kiállított szabályszerű elismervényt átjuttatni.

Kelt Székelykeresztúron 1908. évi augusztus 21-én.

Cseresznyés Sándor,  
kir. járásbíró.

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,  
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyult házi szer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhírnél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsölésésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevisariláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

**Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz“,**  
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.  
Mindennapi szétküldés.

**Névjegyek,  
Meghívók,  
Eljegyzési  
és Esküvői**  
valamint gyász-  
jelentések.

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

**Betegh Pál**  
villamos úzre berendezett könyvnyomdai és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet I. fajtisza anyagra.

**NAGYENYED** re  
Alsófehér m.

**Gyümölcsfák,** disz- és kerítés- és növények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

**SZŐLŐOLTIVÁNYOK** európai, amerikai sima és gyökeres vesszők. Árjegyzékeket ingyen küld.

**FISCHER és Társai**  
faiskolák és szőlőoltványtelepek